

3.3 FNs Global Compact – et verdensomspændende initiativ for strategisk samfundsansvar

Af Helle Johansen, Head of Business Outreach,
UNDP's Nordiske Kontor
Helle.johansen@undp.dk
www.undp.dk

Indhold

Denne artikel har følgende indhold:

1. Hvad er FN's Global Compact og hvad er baggrunden for initiativet?
2. Hvilke fordele er der ved at tilslutte sig Global Compact?
3. Hvilke forpligtelser har man som Global Compact virksomhed?
4. Hvor kan virksomheder få hjælp til at arbejde med Global Compact i praksis?

Global Compact – verdens største frivillige CSR initiativ

FNs Global Compact er verdens største frivillige initiativ for Corporate Social Responsibility (CSR) eller virksomheders samfundsansvar og tæller i dag 4.700 virksomheder og organisationer fra mere end 130 lande. Initiativet har de senere år oplevet en hastig vækst i antallet af medlemmer. I Danmark er der ligeledes en meget stor fremgang i medlemsantallet, og i 2008 alene blev medlemstallet fordoblet til i alt 90 virksomheder og 9 organisationer.

Den store fremgang for Global Compact skyldes den generelle udbredelse af social ansvarlighed som konkurrenceparameter. I Danmark oplever 6 ud af 10 virksomheder CSR-krav fra deres kunder. Global Compact er en internationalt anerkendt ramme for samfundsansvar, der kan tilpasses den enkelte virksomheds virkelighed og udfordringer, og kan derfor nemt anvendes af mange virksomheder – uanset deres størrelse.

Regeringens handlingsplan for samfundsansvar fra maj 2008 har også bidraget til fremgangen for initiativet i Danmark. Handlingsplanen opfordrer danske virksomheder til at arbejde med forretningsdrevet samfundsansvar inden for rammen af Global Compact, og indeholder en række initiativer, der skal støtte virksomhederne i dette arbejde.

FN ønsker med Global Compact at inddrage private virksomheder i løsningen af nogle af de store sociale og miljømæssige udfordringer, som følger med globaliseringen. Global Compact gør det muligt for virksomheder over hele verden at tage aktivt del i løsningen af disse udfordringer.

"We cannot reach the Millennium Development Goals without support from the private sector. Most of all, we can not reach them without a strong private sector in the developing countries themselves, to create jobs and build prosperity"
former UN Secretary-General

Kofi Annan

Virksomhederne kan bidrage med initiativer internt i deres organisation og i værdikæden for deres produkter. Virksomheder kan også indgå partnerskaber med FN, den offentlige sektor og NGO'er, der kan fremme bæredygtig udvikling i lokalsamfundet eller i en bredere international sammenhæng.

Baggrunden for lancering af Global Compact

Ideen til Global Compact blev første gang præsenteret af FN's daværende generalsekretær Kofi Annan i 1999 i en tale til topledere fra verdens største virksomheder på World Economic Forum i Davos, Schweiz. Baggrunden for talen var blandt andet den internationale diskussion om økonomisk globalisering. Grupper fra forskellige dele af samfundet reagerede i løbet af 1990'erne mod den øgede globalisering, som de frygtede ville have negative konsekvenser for verdenssamfundet. Globaliseringsmodstanden medførte dannelse af internationale aktivistbevægelser og sammenstød i Seattle under WTO-forhandlingerne i 1999. Den private sektor blev kritiseret. Modstanderne ønskede at bremse virksomhedernes mulighed for at bevæge sig frit på et globalt marked for at undgå, at produktionens globalisering skete på bekostning af miljøet, medarbejderne og menneskerettighederne.

FN havde to valgmuligheder – at invitere virksomhederne ind og sammen finde en løsning på globaliseringens udfordringer eller at holde dem ude. Frivillig involvering af virksomheder blev vurderet som den bedste mulighed, og derfor opstod idéen til at skabe en global pagt mellem virksomheder og FN, som netop skulle baseres på frivillighed og virksomhedernes eget ønske om at bidrage til løsningen af globaliseringens utilsigtede konsekvenser. Den globale pagt kom til at indeholde ni principper inden for tre hovedområder baseret på internationalt vedtagne konventioner og erklæringer: menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder og miljøbeskyttelse. I 2004 kom det tiende princip om korruptionsbekæmpelse til.

UNDP er en af de fire udførende FN-organisationer af Global Compact med en speciel rolle i forhold til at fremme princippernes udbredelse og vidensopbygning på landeniveau. FN's miljøprogram, UNEP, den internationale arbejdsorganisation, ILO, og kontoret for FN's Højkommissær for Menneskerettigheder, OHCHR, er de tre øvrige organisationer. I Norden er det UNDPs Nordiske kontor i København, der arbejder for udbredelsen af Global Compact og yder rådgivning herom til virksomheder og organisationer.

Ti grundlæggende principper

Kernen i Global Compact er ti grundlæggende principper, som er baseret på internationalt vedtagne konventioner inden for menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljøbeskyttelse og korruptionsbekæmpelse. De ti principper omfatter:

Menneskerettigheder

1. Virksomheden bør støtte og respektere beskyttelsen af internationalt erklærede menneskerettigheder; og
2. sikre, at den ikke medvirker til krænkelse af menneskerettighederne.

Arbejdstagerrettigheder

3. Virksomheden bør opretholde foreningsfriheden og effektivt anerkende retten til kollektiv forhandling;
4. støtte udryddelsen af alle former for tvangsarbejde;
5. støtte effektiv afskaffelse af børnearbejde; og
6. afskaffe diskrimination i relation til arbejds- og ansættelsesforhold.

Miljø

7. Virksomheden bør støtte en forsigtighedstilgang til miljømæssige udfordringer;
8. tage initiativ til at fremme større miljømæssig ansvarlighed; og
9. opfordre til udvikling og spredning af miljøvenlige teknologier.

Anti-korruption

10. Virksomheden bør modarbejde alle former for korruption, herunder afpresning og bestikkelse

Foruden at arbejde med de ti principper opfordrer Global Compact også virksomheder til at tilslutte sig initiativet **“Caring for Climate”**, der er en platform for virksomhedsledere, der vil igangsætte konkrete handlinger og præge den offentlige politik inden for klimaområdet. Der er på verdensplan 215 Global Compact virksomheder, heraf 12 danske, der har tilsluttet sig Caring for Climate.

Fordele ved en Global Compact tilslutning

Som virksomhed opnår man en række klare fordele ved at tilslutte sig Global Compact:

- 1) Global Compact er fleksibel og kan tilpasses den enkelte virksomhed
- 2) Adgang til et verdensomspændende virksomhedsnetværk
- 3) Global Compact bygger på universelle værdier
- 4) En referenceramme for strategisk samfundsansvar
- 5) Adgang til en række redskaber for CSR i praksis
- 6) Global Compact kan bruges til at synliggøre virksomhedens CSR arbejde overfor interessenter
- 7) Initiativet bygger på en procesorienteret tilgang til CSR

Global Compact er fleksibel og kan tilpasses den enkelte virksomhed

Global Compact er meget fleksibel i praksis og kan tilpasses den enkelte virksomheds situation og virkelighed. Derfor henvender Global Compact sig både til de større virksomheder og de mindre og mellemstore. Faktisk er halvdelen af de deltagende virksomheder små og mellemstore virksomheder. Minimumskravet for at være medlem er dog 10 ansatte.

Fleksibiliteten i initiativet består i, at virksomheden selv bestemmer, hvordan og hvor hurtigt den vil implementere Global Compact. Det betyder, at virksomheden selv vurderer, hvordan den vil prioritere sine indsatser, og hvilke metoder den vil benytte.

Fordi arbejdet med Global Compact tilpasses den enkelte virksomheds situation og virkelighed betyder det også, at alle brancher kan være med. Fra fortrinsvist at være produktionsvirksomheder, der har tilsluttet sig initiativet, oplever vi i denne tid en stigende tilslutning fra andre brancher. I Danmark er det brancher som arkitekt- og ingeniørbranchen med spændende initiativer fra Dansk Arkitektur Center og brancheorganisationen Danske Ark, detailbranchen med COOP/FDB i spidsen og senest advokatbranchen med Kromann Reumerts tilslutning.

Global Compact er desuden ikke kun forbeholdt virksomheder, der arbejder i udviklingslande. Virksomheder, der fortrinsvist opererer i Danmark eller Norden, kan stadig bidrage til at forbedre sociale og miljømæssige forhold. Forbedringer til fordel for klimaet er eksempelvis et område, der omfatter alle virksomheder, uanset hvor de opererer geografisk. Der er i Danmark også stadig meget at gøre i forhold til at undgå diskrimination i ansættelses- og arbejdsforhold, eksempelvis i forhold til danskere med anden etnisk baggrund eller andre grupper, der ikke har så nem adgang til arbejdsmarkedet.

Global Compact netværk i mere end 70 lande

Som dansk virksomhed har man gennem det nordiske Global Compact netværk mulighed for at mødes og udveksle erfaringer med andre medlemmer samt blive opdateret på den seneste udvikling inden for initiativet. Netværket koordineres p.t. af DI, der sammen med lokale virksomheder, står for at arrangere de to årlige møder, der afholdes på skift i de nordiske hovedstæder.

Et dansk Global Compact netværk lanceres i 2009 med henblik på at skabe et forum for erfaringsudveksling for de mindre og mellemstore virksomheder. Netværket vil blive koordineret af UNDPs Nordiske Kontor.

Derudover er der mulighed for at deltage i lokale Global Compact virksomhedsnetværk i mere end 70 lande. Det kan være relevant for virksomhedens lokale datterselskab eller samarbejdspartnere at deltage i disse netværk for at lære mere om lokale sociale og miljømæssige forhold og for at skabe relevante kontakter til virksomheder og NGOere.

Global Compact bygger på universelle værdier

Global Compact udtrykker universelle værdier, der er baseret på internationale normer og konventioner. Den udgør derfor en god fælles referenceramme og et fælles værdigrundlag, som virksomheden kan bruge som basis for samarbejdet med leverandører og andre forretningspartnere, uanset hvor i verden disse befinder sig, og uanset hvilken kulturbaggrund de har. Dette betyder i praksis, at virksomheden ved indgåelse af aftaler med leverandører kan kræve, at produktionen sker i overensstemmelse med de ti principper, hvilket eksempelvis medfører, at børnearbejde ikke accepteres, at medarbejderne skal have mulighed for at organisere sig og at bestikkelse ikke er tilladt. Og med FN som initiativtager til Global Compact vil det være svært som leverandør at argumentere i mod disse krav.

En referenceramme for strategisk samfundsansvar

En anden fordel ved at tilslutte sig, er at de ti principper kan bruges som referenceramme eller checkliste for virksomhedens arbejde med strategisk samfundsansvar. Strategisk samfundsansvar handler om, at virksomheden skal tænke ansvarlighed ind i den enkelte virksomheds strategi og forretningsplan. Virksomheden skal derfor vælge de tiltag, som passer til dens specifikke udfordringer og værdier.

Som Mads Øvlisen, bestyrelsesmedlem i FNs Global Compact, også udtrykker det:

“Virksomheders arbejde med ansvarlighed handler om, hvordan de tjener deres penge – ikke hvordan de bruger deres overskud”

Med andre ord skal samfundsansvar være en integreret del af virksomhedens kerneforretning fremfor at være mere eller mindre løsevne donationer.

Adgang til en række redskaber for CSR i praksis

Udover at give virksomhederne en ramme for deres arbejde med samfundsansvar tilbyder Global Compact også en række publikationer og værktøjer for hvert af de fire områder: menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø og korruptionsbekæmpelse. Virksomheder, der først lige er gået igang med at arbejde med CSR, eller ikke har mange ressourcer til CSR, kan dermed få hjælp til hurtigt at komme i gang.

Hovedparten af redskaberne er udviklet af Global Compact Sekretariatet i New York. UNDPs Nordiske Kontor og Udenrigsministeriet udarbejdede i 2005 et inspirationshæfte med caseeksempler på virksomheders arbejde med Global Compact. En ny version af dette hæfte, specielt for små og mellemstore virksomheder, vil blive offentliggjort i foråret 2009. Se link til relevante publikationer nederst i denne artikel.

Synliggørelse af virksomhedens arbejde med CSR overfor interessenter

Global Compact kan også bruges til at synliggøre og styrke virksomhedens indsatser for samfundsansvar over for dens interessenter som lokalsamfund, lovgivere, medier, banker, investorer og forsikringsselskaber. Tilsvarende har et godt renommé en positiv indvirkning på virksomhedens mulighed for at fastholde og tiltrække nye medarbejdere.

Arbejdet med Global Compact er en proces

En Global Compact tilslutning kræver ikke, at virksomheden på forhånd skal leve op til alle de ti principper. Arbejdet med Global Compact skal ses som en proces, og det vigtigste er virksomhedens interesse for og villighed til kontinuerligt at arbejde med de ti principper.

Som virksomhed skal man indstille sig på, at man aldrig bliver færdig med at arbejde med social ansvarlighed. Uanset hvor ihærdigt virksomheden engagerer sig, vil der altid være "huller i osten".

CSR-professor Mette Morsing fra CBS udtrykker det således:

"Der vil altid være områder, hvor virksomheden kan forbedre sin indsats. Og det er udfordringen: Socialt ansvar er en kontinuerlig proces, hvor enhver virksomhed hver dag må vurdere, hvordan den bedst forbedrer sin indsats til gavn for både sig selv og samfundet"

Ofte oplever virksomheder, der gør en aktiv indsats for samfundsansvar, at der i offentligheden, og særligt i medierne, er mere fokus på manglerne end resultaterne af deres ansvarlighed. Som virksomhed er det derfor vigtigt, ikke at love mere end man kan holde, når man kommunikerer offentligt og med medier, samt fremhæve de områder man har valgt at fokusere på i den proces, det er at arbejde med social ansvarlighed.

Forpligtelser ved Global Compact medlemskab

Når virksomheden tilslutter sig Global Compact forpligter den sig til:

- 1) Vedvarende at arbejde med Global Compact i forretningsstrategi og daglige aktiviteter
- 2) Integrere Global Compact i beslutningsprocessen i topledelsen og bestyrelsen
- 3) Udarbejde en årlig statusrapport eller bæredygtighedsrapport om virksomhedens arbejde med Global Compact
- 4) Udtrykke støtte til Global Compact offentligt
- 5) Bidrage til 2015 målene gennem partnerskaber

Vedvarende arbejde med Global Compact

En tilslutning til Global Compact indebærer, at virksomheden har besluttet sig for vedvarende at forbedre dens indsatser inden for arbejdstager- og menneskerettigheder, miljø og korrupsionsbekæmpelse. Dette betyder, at virksomheden integrerer Global Compact og de ti principper i dens forretningsstrategi og kontinuerligt igangsætter aktiviteter, der gør at virksomheden lever op til principperne.

**Integrering i
beslutningsproces i
topledelsen og
bestyrelsen**

Fordi Global Compact er en ramme for strategisk CSR forpligter virksomheden sig til at integrere de 10 principper i beslutningsprocessen i virksomhedens topledelse og bestyrelse. Global Compact er således ikke kun et anliggende som eksempelvis virksomhedens kommunikations- eller indkøbsafdeling skal tage sig. Udover topledelsen og bestyrelsen er det også vigtigt, at Global Compact integreres i organisationskulturen bredt således, at alle medarbejdere kender til Global Compact, og hvordan de hver især kan bidrage til princippernes efterlevelse.

**Den årlige
statusrapport**

Virksomheden skal én gang årligt offentliggøre og indsende en statusrapport også kaldet Communication on Progress rapporten (CoP) til Global Compact Sekretariatet. Hvis virksomheden allerede udarbejder en bæredygtighedsrapport opfylder denne kravet om årlig rapportering til virksomhedens interessenter, og kan indsendes til Global Compact Sekretariatet.

Fordelene ved den årlige statusrapport er, at aktiviteterne inden for virksomhedens samfundsengagement samles i en mindre rapport, der kan være et effektivt kommunikationsværktøj i forhold til virksomhedens interne og eksterne interessenter.

Læs mere om retningslinier for, hvad statusrapporten skal indeholde, og hvad der sker, hvis virksomheden ikke lever op til sin rapporteringspligt på det nordiske Global Compact netværks hjemmeside:
<http://www.gcnordic.net/Pages/Danmark/Danmark.asp>

**Udtrykke støtte til
Global Compact
offentligt**

Som medlem af Global Compact forventes virksomheden offentligt at udtrykke dens støtte til Global Compact gennem pressemeddelelser, interviews til pressen, hjemmeside og anden kommunikation.

Virksomheden har mulighed for at bruge Global Compacts navn og logo, når den kommunikerer om arbejdet med Global Compact. Virksomheden skal før brug af logoet få godkendelse hertil fra Global Compact Sekretariatet.

Mere information om Global Compacts logo politik:
http://www.unglobalcompact.org/AboutTheGC/gc_logo_policy.html

Bidrage til 2015 målene gennem partnerskaber

Virksomheder, der opererer i udviklingslande, møder andre udfordringer og betingelser end de virksomheder, der udelukkende opererer i industrialiserede lande. Det kan være mangelfuld infrastruktur, der besværliggør transport af varer, eller afbrydelser i produktionen eller kommunikationsvejene. Lokale uddannelsesforhold kan være en anden udfordring for virksomheden i forbindelse med rekruttering af medarbejdere.

Ved at indgå partnerskab med FN, NGOer eller lokale regeringer kan virksomheden få hjælp til at løse de udfordringer, som den møder når den driver forretning i det pågældende land, og samtidig bidrage til vigtige udviklingsområder. Derfor opfordres virksomhederne til, foruden at integrere de ti principper, at etablere partnerskaber for opnåelse af 2015 målene.

I 2000 satte 189 af verdens statsledere sig sammen og formulerede FN's Millennium erklæring. Otte mål blev defineret for at sikre en værdig og bæredygtig fremtid for hele verdens befolkning:

1. Udrydde fattigdom og sult
2. Sikre grundlæggende uddannelse til alle
3. Fremme ligestilling og styrke kvinders rettigheder
4. Reducere spædbarnsdødeligheden og børnedødeligheden
5. Reducere dødeligheden blandt gravide og fødende kvinder
6. Standse udbredelsen af HIV/AIDS, malaria og andre sygdomme, der truer menneskeheden inden 2015
7. Sikre en miljøvenlig og bæredygtig udvikling
8. Opbygge et globalt partnerskab for udvikling

Private virksomheder spiller en vigtig rolle i opnåelsen af 2015 målene. Ved alene at drive forretning i og investere i udviklingslandene skaber virksomhederne indkomster, arbejdspladser og værdi for samfundet – og bidrager til udvikling i fattige lande. Og ved at bruge Global Compact som ramme for virksomhedens aktiviteter bidrager virksomhederne til forbedring af arbejds- og levevilkår for virksomhedens ansatte og deres familier.

Aarhus Karlshamn er et eksempel på en virksomhed, der har etableret partnerskab med FN i Burkina Faso. Et partnerskab, der både gavner de lokale kvinders indtjening og levevilkår og sikrer virksomheden en mere effektiv og forbedret forsyning af sheakerner, der er et vigtigt råstof for virksomheden. Gennem de såkaldte "multifunktionelle platforme" får kvinderne adgang til en række værktøjer, som hurtigt og effektivt kan formale korn, afskalle ris, presse olie ud af sheakerner m.v. Den tid der spares, bruger kvinderne blandt andet på at øge indsamling og handel med sheakerner og dermed yderligere forbedre deres økonomiske og sociale vilkår.

Et helt anderledes eksempel på et partnerskab, der bidrager til 2015 målene, er med den danske modetøjsvirksomhed Noir, der har designet et indkøbsnet, hvor de otte mål er dekoreret på. Initiativet er en del af kampagnen Break the Habit, hvor en række anerkendte designere dekorerer deres eget indkøbsnet til fordel for Dansk Røde Kors og for at få flere danskere til at bruge genanvendelige stofnet og minimere miljøbelastningen ved plastikposer.

Hjælp til at arbejde med Global Compact i praksis

Hvad gør virksomheder så, som ønsker at komme igang med Global Compact? UNDPs Nordiske Kontor kan tilbyde rådgivning til virksomheder og organisationer, der er mulighed for at deltage i netværksmøder samt gøre brug af de mange værktøjer og publikationer. Endelig er der også støttemuligheder for Global Compact aktiviteter i udviklingslande.

UNDPs Nordiske Kontor tilbyder følgende ydelser:

- 1) Individuel rådgivning om, hvordan virksomheden kan omsætte de ti principper til praksis.
- 2) Kontakt til UNDP landekontorer og Global Compact Sekretariatet eller andre FN enheder i New York.
- 3) Information om, hvordan virksomheden kan få gavn af den danske Global Compact mentorordning, hvor erfarne Global Compact virksomheder deler erfaring og viden med nye og mindre erfarne virksomheder.
- 4) Gåhjemmøder og virksomhedsseminarer, hvor forskellige specifikke Global Compact emner behandles, og hvor virksomheder og eksperter deler ud af deres erfaringer.
- 5) Dansk Global Compact netværk, der er målrettet små og mellemstore virksomheder, vil blive lanceret i 2009.
- 6) Adgang til værktøjer og publikationer, der kan lette arbejdet med Global Compact i praksis.

Det nordiske Global Compact netværks hjemmeside indeholder mere information om Global Compact på dansk, herunder om hvordan virksomheden tilslutter sig:

<http://www.gcnordic.net/Pages/Danmark/Danmark.asp>.

Global Compact Sekretariatets hjemmeside indeholder Global Compact information på engelsk, og her kan virksomheder downloade alle udgivne publikationer om Global Compact og de seneste internationale nyheder: www.unglobalcompact.org

Anbefalet **litteratur** til nye Global Compact virksomheder:

- "After the signature – A Guide to Engagement in the United Nations Global Compact", UN Global Compact, 2008
- "Implementering af Global Compact – Et inspirationshæfte", UNDP og Udenrigsministeriet, 2005
- "Caring for Climate: Tomorrow's Leadership Today – Climate Change, Environmental Responsibility and Examples of Corporate Leadership", UN Global Compact/UNEP/WBCSD, 2007.

Udenrigsministeriets Public Private Partnership Programme tilbyder økonomisk støtte til Global Compact aktiviteter i udviklingslande: www.pppprogramme.dk

Center for Samfundsansvars hjemmeside indeholder information om regeringens handlingsplan og værktøjer om virksomheders samfundsansvar: www.censa.dk

